

opinie

Kan Taylor Swift Biden aan de overwinning helpen?

AMERIKAANSE VERKIEZINGEN Oprah Winfrey die voor Obama gaat: steunbetuigingen van beroemdheden zijn in de Amerikaanse politiek niets nieuws. Frans Verhagen vraagt zich af of dit een verschil kan maken.

Frans Verhagen
Historicus
gespecialiseerd in
de Verenigde Staten.

Taylor Swift heeft 280 miljoen volgers op Instagram. Ze is uitzonderlijk goed in het winnen van Grammy's. Misschien kan ze haar geliefde, Travis Kelce, de *tight end* van de Kansas Chiefs, zondag ook naar een overwinning schreeuwen in de Super Bowl. Misschien heeft u nooit iets van Swift gehoord en vraagt u zich af wat een tight end wel mag wezen. U bent vereeuweld, maar wel van algemeen belang is deze vraag: kan Taylor Swift ook Joe Biden laten winnen door hem te steunen als presidentskandidaat? Het is iets waar Biden naar hengelt en waar de Republikeinen alvast preventieve actie tegen ondernemen.

Endorsements door beroemdheden zijn in de Amerikaanse politiek niets nieuws. Het is altijd pkeizerigals bekende persoonlijkheden zich achter een politieke kandidaat scharen of, misschien wel zo belangrijk, zich tegen hem of haar keren. Maar historisch gezien is er weinig bewijs dat het ook werkelijk mensen overhaalt om op een kandidaat te stemmen. Het staat niet eens af. Toen Donald Trump in Florida lunchte met de rapper Ye, een Holocaustontkenner, en de neo-nazi Nick Fuentes, leverde dat geen stemmen op en, veelzeggender nog voor de Trump-omgeving, het stootte blijkbaar ook weinig Trumpies af.

Dat wil niet zeggen dat steun van artiesten, zangers, acteurs of mediapersoonlijkheden – het Amerikaanse equivalent van de bekende Vlaming – helemaal zonder betekenis is. In het verleden was de zanger Frank Sinatra bijzonder actief op politiek gebied. Vanuit zijn Italiaanse achtergrond – kind van immigranten – was het nauwelijks verstaand dat Sinatra de New Deal steunde. Hij was nadrukkelijk aanwezig in de campagnes van Frank

lin Roosevelt, Harry Truman en Adlai Stevenson, de Democratische presidentskandidaat in 1952.

In 1960 voerden Sinatra en zijn vrienden van de rat pack nog actief campagne voor Kennedy. Daarna koelde de liefde enigszins. Sinatra was beledigd dat president Kennedy in 1962 niet bij hem logeerde tijdens een bezoek aan Palm Springs maar bij collega Bing Crosby. Kennedy's overweging, en de reden voor Sinatra's woede: Sinatra's vermeende banden met de georganiseerde misdaad. Italië en Las Vegas riepen altijd die verdenking op.

Politieke steunbetuigingen zijn belangrijker dan die van celebrity's en ook aantoonbaar succesvoller

Mogelijk was Sinatra's aankondiging dat hij in 1972 op Richard Nixon zou stemmen wel van invloed op wiefelende kiezers. Maar McGovern had grotere problemen dan het ontbreken van Sinatra's steun. Elvis Presley, een nitwit op politiek gebied, kwam langs bij president Nixon in diens antidrugcampagne, maar het is onwaarschijnlijk dat Presley's optreden ook maar één kiezer beïnvloedde.

De afkeer van musici uit de popwereld van de jaren 60 tegen het establishment was legendarisch. Steun of

geen steun maakte geen verschil, het was allemaal volstrekt voorspelbaar. Evenzo is de steun van de wereld van de countrymuziek voor Republikeinen een gegeven (al moeten we vaststellen dat Taylor Swift, afkomstig uit Tennessee, in die omgeving ooit haar carrière begon).

Heeft een steunbetuiging ooit verschil gemaakt in een verkiezingsstrijd? Het probleem is natuurlijk hoe je zoekt. Gaat iemand zeggen dat hij of zij op een kandidaat heeft gestemd omdat een celebrity het deed? Onwaarschijnlijk. Als het ergens zichtbaar was, dan was het in de Obama-campagne van 2008. Toen sprak de koningin van zwart Amerika, televisiepersoonlijkheid Oprah Winfrey, zich al in vroeg stadium voor Obama uit, in mei 2007 al. Winfrey was ook niet te beroerd om met Obama en Michelle campagne te voeren.

Obama's unieke kandidatuur

Het lijkt geen twijfel dat in dit geval een *endorsement* wel degelijk verschil maakte: zwarte kiezers kregen nog eens voorgeschoteld hoe uniek Obama's kandidatuur was en wat een kans dit was om een Afro-Amerikaan tot president te kiezen. Maar zouden die zwarte kiezers zonder Oprah niet naar de stembus gekomen zijn? Niemand die het weet.

Niet bereemdheid per se, maar de combinatie van een mooie slogan en een verzameling bekende musici maakte dat voorjaar van het filmje van de leider van The Black Eyed Peas, will.i.am, een superhit. Een aantal artiesten, voornamelijk zwarte Amerikanen, zongen op een hiphop-maniër een tekst die in zijn geheel bestond uit quotes van Obama. Bij de voorverkiezingen in New Hampshire had Obama

President Joe Biden hengelt naar de steun

na zijn nederlaag daar een toespraak uitgesproken met het thema *Yes We Can*. Celebrity's zongen de woorden ervan, in een video die in zwart-wit was geschoten. Sinds de eerste posting op 23 februari 2008 is de *Yes We Can*-video naar schatting meer dan 22 miljoen keer bekeken.

Politieke steunbetuigingen zijn belangrijk en die van beroemdheden en ook aantoonbaar succesvoller. In maart 2008 lieten senator Ted Kennedy en JFK-dochter Caroline weten dat zij Obama steunden. Het was een doodsklap voor Hillary Clinton. In 2020 won Joe Biden voorverkiezingen in South Carolina dankzij de steun van afgevaardigde Jim Clyburn en kon van daaruit de nominatie verkrijgen. Aan de andere kant won Donald Trump in 2016 terwijl niemand van de politieke of maatschappelijke elite

De leerlingenvragenlijst bij de Vlaamse toetsen is essentieel

ONDERWIJS Geen sterk onderwijs zonder te luisteren naar onze leerlingen, betuigen onderzoekers van het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs.

Binnenkort komen de nieuwe Vlaamse toetsen eraan en daar is heel wat om te doen. Die toetsen hebben als doel bij te dragen aan de kwaliteit van het Vlaamse onderwijs en aan gelijke onderwijskansen. Maar voordat toetsen echt die rol kunnen spelen, hebben we informatie over leerlingen nodig. Pas wanneer we de toetsresultaten echt kunnen begrijpen, kunnen de toetsen een ondersteunende rol spelen in het Vlaamse onderwijsveld. Om een beter inzicht te krijgen in waarom bepaalde resultaten behaald worden, en om die resultaten in een context te kunnen plaatsen, verzamelen onderzoekers bijkomende gegevens bij leerlingen en scholen. Goede

Cornelissen heeft vragen bij de leerlingenvragenlijst bij de toetsen (DS 7 februari).

In deze reactie willen we enkele zaken verduidelijken, want voor de ontwikkeling van deze toetsen en vragenlijsten wordt niet over één nacht ijs gegaan. De leerlingenvragenlijst is immers essentieel om uit de toetsresultaten te leren en het onderwijs te versterken. Want sterk onderwijs, dat willen we toch allemaal!

Sociale onderwijskloof

Geen sterk onderwijs zonder te luisteren naar onze leerlingen. De vragenlijst doet niet dat de stem van onze leerlingen in kaart brengen. De vragenlijst heeft twee concrete doelstellingen. Ten eerste krijgen leerlingen vragen over hoe ze de toetsen hebben ervaren. Die vragen dienen om de toetsafname te optimaliseren, ook voor leerlingen met kwetsbare profie-

len. We willen immers iedereen de kans geven voor begrijpend lezen en wiskunde zo eerlijk mogelijk meten.

Ten tweede is de vragenlijst een instrument om beter inzicht te verwerven in het waarom achter de toetsresultaten. Hoe kunnen we weten wat de impact is van het lerarentekort wanneer we geen zicht hebben op de onderwijstijd van leerlingen? Hoe kunnen we passende onderwijsmaatregelen opsporen als we niet weten in welke scholen de sociale onderwijskloof wordt gedicht? Om deze vragen te beantwoorden, bevragen we de achtergrond van leerlingen, hun opvattingen en het schoolaanbod.

In haar opiniestuk stelt Cornelissen de intentie van de leerlingenvragenlijst voor als verantwoordelijkrend en culpabiliserend. Dat klopt niet. Als onderzoekers zullen we de vragenlijst niet inzetten om ouders of leraren de schuld in de schoenen te

Alleen de vragen die de toetssteen van zowel de gemeenschap als de wetenschap doorstaan, worden voorgelegd aan leerlingen

schuiven van een groter maatschappelijk gegeven: de onderwijskwaliteit. Eerder omgekeerd. Het is niet doortewijzen naar bepaalde leerlinggroepen dat we onderwijskwaliteit zullen verbeteren. Wel is het belangrijk om na te gaan wat werkt voor welke leerlingen. Daarom is onderzoek nodig waaruit we samen kunnen leren. En dat zal er zijn: we voeren geen onderzoek uit naar individuele leerlingen maar naar algemene trends in het Vlaamse onderwijs.

Voor dat onderzoek bevragen we bij leerlingen uitsluitend thema's die goedgekeurd zijn door het Vlaamse parlement in een Besluit van de Vlaamse Regering. Bij de ontwikkeling van deze vragenlijst zijn we rigoreus aan de slag gegaan. We doorspitten vorige studies, leggen testiversen voor aan grote groepen leerlingen, lezaren, onderwijsexperts en uiteenlopende partners uit het onderwijs-

van Taylor Swift, Amerika's populairste zangeres. ©Getty

hem steunde, integendeel. Het kan verkeren: inmiddels durft geen Republikein zich tegen de oud-president te keren. De enkelen die het wel doen, haren opzien. Of ze kiezers beïnvloeden, staat te bezien.

Meebaar verschil

Zou het verschil maken als Taylor Swift open en bloot verklaarde dat ze Joe Biden steunt? Met haar 280 miljoen volgers trekt ze zeker de aandacht. Maar je mag betwijfelen of Swift Trumpies kan overhalen om hun cultheld te laten vallen voor een andere cultheld. De Biden-campagne neemt het zekere voor het onzekere: de president probeert haarte verhalen om hem openlijk te steunen (wat toch al waarschijnlijk is, dat deed ze in 2020 ook). Veel belangrijker was Swifts actie in 2020 en ook nog eens in

2022, om de groep waarin zij populair is, Amerikanen onder de veeftig, zich te laten registreren, en ze te volgen ook nog naar de stembus te krijgen. Haar oproep maakte een meetbaar verschil: na Swifts oproep in september 2023 op *National Voting Registration Day* kwamen er 35.000 nieuwe kiezers opdagen op *Vote.org*. Als jongeren het verschil zullen maken in 2024, zoals ze dat deden in 2020 en, minder duidelijk, ook in 2022, dan mag de kracht van een *endorsement* door Taylor Swift niet worden onderschat.

Je mag hopen dat de groeiende economie, de lage werkloosheid, het Republikeinse disfunctioneren en de persoon Trump voldoende reden zijn om op Biden te stemmen. Maar waarom niet de hulp intropen van Amerika's populairste zangeres? Baat het niet, dan schaadt het niet.

veld. Kortom: enkel de vragen die de toetssteen van zowel de gemeenschap als de wetenschap doorstaan, worden voorgelegd aan leerlingen. En laat ons bovendien niet de juridische toetssteen vergeten: juristen en privacy-experts van de universiteiten en de overheid bogen zich over deze materie.

De vrijwillige leerlingenvragenlijst en de verplichte toetsen passen beide in het algemeen belang. Ouders kunnen besluiten om hun kind wel of niet te laten deelnemen aan de vragenlijst. Bovendien kunnen leerlingen op elk moment beslissen om de vragenlijst niet in te vullen. De data moeten ook strikt beveiligd zijn. We denken de bezorgdheid van Cornelissen over privacy. De overheid en de universiteiten kijken daarom nauwgezet toe op de dataverzameling, opslag en -toegang.

Wie de toetsen wil in zetten om het

onderwijs te versterken, zal het belang van onderzoek naar toetsresultaten mee onderschrijven. Toetsen in zetten zonder enige vorm van onderzoek, is zoals de groei van bloemen meten zonder te kijken naar de grond waarin ze groeien en het licht dat ze krijgen. Daarom hebben we de steun van de leerlingen nodig. Onderzoek is essentieel om de toetsen te doen functioneren en het onderwijs te laten floreren.

Johan van Braak, Dimokritos Kavadas, Ilse Laurijssen, Carolien Frijs, Amélie Rogiers, Koen Aesaert, Bart Deygers, Fauve De Backer, Liev en De Roock, Sabine Dierick, Ann Dooms, Wouter Duyck, Evelyn Goffin, Jits Schoffhout, Katrien Struyven, Jan Vanhooft, Ria Van Huffel, Lien Willem

Promotoren en onderzoekers aan het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs.

column

Lien Verpoest

Groot-Hongaarse dromen

Dat Hongarije voor de Eerste Wereldoorlog een stuk groter was dan nu, en dat het Verdrag van Versailles de oppervlakte van het land in 1920 meer dan halveerde, is algemeen bekend. Dat het 'dictaat van Trianon', zoals Viktor Orban het vredesverdrag steevast noemt, de huidige regering nog steeds hoog zit en de dromen over een Groot-Hongarije bij sommigen nog leven, ook. Dat de Hongaarse regering miljarden doneerde aan een Stichting voor Onroerend Erfgoed in Centraal-Europa, en met dat geld al zestien monumenten 'met cultuurhistorische, architecturale of artistieke waarde voor Hongarije' opkocht in buurlanden, is minder bekend. Hongaarse onderzoekers en journalisten ontdekten een jaar geleden hoe er via staatsfirma's 15 miljard forint (ongeveer 38 miljoen euro) werd verstuurd naar de stichting, die oude villa's, kuuroorden en kasteldieps die vroeger eigendom waren van de

Hongaarse adel opkochten in Slovenië, Roemenië, Slowakije en Kroatië. Is dit onschuldige nostalgie?

In die mooie Hongaarse stadspaleizen logeerde 90 jaar geleden een jongeman die besloten had om op zijn achttiende een voettocht te maken van Hoek van Holland naar Istanbul. Patrick Leigh Fermor trok met een exemplaar van de Oden en Epen van Horatius in de ruggzak door Duitsland, Slowakije, Hongarije, Roemenië en Bulgarije. Gewapend met een groot intellect en geloofsbrieven van enkele Centraal-Europese adellijke families vond hij niet enkel logement in stallen en hoozolders, maar werd hij met open armen ontvangen in de kastelen van Hongarije en Transsylvanië. In Moldavië verdrong hij in de donkere ogen van de Roemeense prinses Baltha Cantacuzène. Hij bleef twee jaar op haar landgoed hangen, las de bibliotheek leeg, verbroederde met de pachters, ging jagen met de familie.

Vele jaren later vestigde Leigh Fermor zich in Griekenland en besloot hij zijn ervaringen te boek te stellen in een trilogie. Zijn perfectionisme en zijn joie de vivre gooiden echter roet in het eten. Hij kon het niet laten om zijn teksten eindelijk te blijven herschrijven, en als hij dat beu werd, liet hij zich door een bont allegaarje van schrijvers-, schilders- en diplomatenvrienden mee slepen in een eindeloze reeks feestjes en reizen. Maanden werden jaren en jaren werden decennia.

Intussen waren Hongarije en Roemenië al lang achter het IJzeren Gordijn verdwenen. Zijn prinses en haar familie werden van hun landgoed verjaagd en teerden weg in een piepklein appartementje in een Ro-

meense provincie stad. Hongaarse kastelheren werden arbeiders. Leigh Fermor bezocht hen in stude en voelde hun pijn: die eens zo wonderlijke wereld was verdwenen. Hij slaagde er pas in het eerste deel van zijn trilogie 44 jaar na zijn reis te publiceren, in 1977. Het tweede deel werd in 1986 gepubliceerd, en het derde deel kreeg hij nooit af, ook al werd hij 96 jaar. Aan zijn (zeer geduldige) uitgever stelde Leigh Fermor voor om het boek Parallax te noemen. Als wetenschappelijke term is een parallax de schijnbare verplaatsing van een object als de waarnemer vanuit een andere positie kijkt. In literatuur is het een vertelstijl waarbij eenzelfde verhaal verteld kan worden uit een ander perspectief. Afhankelijk van het perspectief kan een wereld volledig anders zijn.

De parallax was Leigh Fermors manier om zich te verzoenen met het feit dat de wereld die hij beschreef niet meer bestond. *A Time of Gifts*

(de uitgever vond Parallax niet te paald een sexy titel) werd een uniek meesterwerk. Net door zijn perfectionisme en joie de vivre slaagde Leigh Fermor erin die verloren wereld te recreëren: de grandeur van de kastelen en oude families, het ongerepte platteland, de

volksverhalen die greig gedeeld werden door de boeren en herders.

Het principe van de parallax is een boeiende manier om naar het verleden te kijken. Je leeft je in, maar het geeft je de nodige distantie om te beseffen dat de wereld nu anders is. Dat beseffentbrekt tegenwoordig vaak. Zo wordt frustratie over het verlies van Groot-Hongarije verbonden met glorieuze momenten uit de Hongaarse geschiedenis en historische erfgoed. Wanneer wordt nostalgie cultureel irredentisme? In Centraal-Europa kijken de buurlanden van Hongarije met argusogen naar de recente vastgoedschapade van de Hongaarse stichting. Je kunt natuurlijk je herinneringen proberen te consolideren door oude Hongaarse paleizen op te kopen of monumenten te plaatsen met vlammen de speeches over het dictaat van Trianon. Of je kunt doen zoals Patrick Leigh Fermor, die op zijn zeventigste na weer maar eens een moeizame schrijf dag besloot zijn pen aan de haak te hangen en de Hellespont over te zwemen, net zoals zijn literaire held Lord Byron hem dat 150 jaar eerder had voorgedaan. Herinneringen koop je niet, maar beleeft je ten volle.

Lien Verpoest is hoofddocent Russische en diplomatieke geschiedenis (KU Leuven). Haar column verschijnt tweewekelijks op vrijdag.

correcties en aanvullingen

Uber en Deliveroo. Nederland weigerde, in tegenstelling tot Frankrijk, niet het Spaanse akkoord te onderschrijven over de bescherming van Uber-chauffeurs en Deliveroo-koeriers (DS 8 februari).